

Материјал за наставнике 8.1

Зашто слобода зависи од успостављања правила и закона?

Могућности за учење у овој наставној јединици

Међузависност у недостатку времена

Најдрагоценије средство у подучавању и учењу, као и уопште у животу, јесте време. Као стручњаци, наставници се морају непрестано бавити питањем како да на часу најбоље искористе расположиво време, док код интерактивног учења одговорност за то преузимају ученици. Организација ове наставне јединице ће бити успешна само ако ученици прихвате задатак да посвете одређено време читању материјала других ученика – пре првог часа. На првом часу, четири групе добијају само по 10 минута да изаберу тему за јавну дебату. Ако су пропустили да унапред прочитају материјале, разред ће имати једну добру идеју мање за избор – ово је пример у којој мери зависимо једни од других (међузависност).

Строга правила заштите слободе говора

Јавна дебата се мора одржати у оквиру задатог времена. Сви говорници уживају иста права на слободу мишљења и изражавања. Расположиво време за излагање се зато мора праведно расподелити, што значи једнако, један минут по изјави. Изгледа парадоксално да су нам неопходна и корисна строга правила како би штитила нашу слободу. Временско ограничење има двојаку функцију: гарантовано нам је време за излагање и то је праведно. Са друге стране, то сваког говорника ограничава на врло кратко време које има на располагању, па зато ученици морају пажљиво размислити шта желе да кажу. Морају се усредсредити на основне аргументе, изоставити све што је мање важно, а своје ставове изнети јасно и сажето.

Слобода и ограничења

Слобода деловања и говора коју ученици имају, ограничена је и дефинисана на два начина. Прво, расположивим временом за учење – часови трају око 40 минута, а дебата се мора одржати у оквиру једног часа и траје највише 20 минута, будући да током тог часа треба урадити и друге ствари. Друго, правила о одржавању дебате сваком говорнику дају праведан, али строго ограничен удео времена, у трајању од једног минута по изјави. Ограничење има структуралну димензију – током целог живота нам недостаје време – али и политичку, вештачку димензију: правила постављају ограничења без којих не бисмо могли уживати у својим слободама, а да притом не кршимо права других. Несташица времена није нешто о чему можемо преговарати, али правила јесу.

Школа је живот

Дијалектика слободе и ограничења, укореењена у општој несташици времена, постоје и у школи, као и у јавном животу. У томе, дословно, школа јесте живот.